

Міністерство освіти і науки України
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Україна)

Варненський вільний університет Чорноризця Храбра (Болгарія)

Гентський університет (Бельгія)

Сучавський університет ім. Стефана чел Маре (Румунія)

Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (Україна)

Київський національний університет будівництва і архітектури (Україна)

Сумський державний університет (Україна)

Сумський національний аграрний університет (Україна)

Національний університет «Запорізька політехніка» (Україна)

Державна установа

«Інститут економіки та прогнозування НАН України» (Україна)

Державна установа

«Інститут демографії та проблем якості життя НАН України» (Україна)

Державна податкова інспекція у м. Полтава Головного управління Державної

податкової служби у Полтавській області (Україна)

Полтавське територіальне відділення Всеукраїнської професійної громадської

організації «Спілка аудиторів України» (Україна)

Торгово-промислова палата України (Україна)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ЗБІРНИК

II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції
«СТАЛИЙ РОЗВИТОК: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ В
УМОВАХ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ»

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

06 червня 2024 року

ПОЛТАВА

ФІНАНСОВА ІНКЛЮЗИВНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОПЕРАТИВНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

Концепція інклюзивного розвитку виникла як реакція на зростаючі виклики, загрози та негативні тенденції у світовій економіці. Інклюзивний розвиток пропонує нову парадигму, яка стає все більш актуальною в умовах глобалізації та динамічних змін. У першу чергу, фінансова інклюзивність передбачає доступність фінансових послуг для всіх верств населення, що є важливим для розвитку країни, адже сприяє економічному зростанню, підвищенню життєвого рівня громадян та зміцненню соціальної стабільності, що є ключовими аспектами для успішної інтеграції в європейський простір [1].

Ключовими елементами фінансової інклюзивності є: можливість відкривати та вести рахунки в банках та інших фінансових установах, отримувати кредити на справедливих та прозорих умовах, здійснювати та отримувати платежі без складнощів та високих витрат. Також це можливість отримати знання та навички, необхідні для прийняття обґрунтованих фінансових рішень. Формування основних принципів інклюзивного та сталого розвитку ґрунтується на тому, що користь від економічного прогресу розподіляється у суспільстві нерівномірно, а розрив між багатими та бідними зростає, що ставить під загрозу безпеку та стабільність. Такими принципами є:

- забезпечення рівних умов для особистісного розвитку, недопущення проявів дискримінації (забезпечення рівних можливостей доступу до ресурсів для розвитку);
- зростання зайнятості населення та залучення усіх верств населення до продуктивної діяльності (створення умов, що сприяють розвитку бізнесу, та дотримання принципів чесної конкуренції.);
- справедливий розподіл отриманих у результаті досягнутого соціально-економічного розвитку благ (важливим є запобігання корупції, залучення населення до процесів розподілу фінансових ресурсів громади через участь у складанні бюджетів та стимулювання громадсько-політичної активності).

На сьогодні інклюзивний всебічний розвиток стає ще більш актуальним через війну, що відбувається у нашій країні. Конкретизуючи цю проблему важливо врахувати, що економіка України значно постраждала від війни, ВВП знизився майже на 30% порівняно з попереднім довоєнним періодом, на відновлення української економіки впродовж наступного десятиліття знадобиться 486 млрд. дол., і ця сума збільшується щодня [2].

Тож можна виділити декілька базових напрямів забезпечення фінансової інклюзивності у воєнний час, серед них:

- запровадження заходів для забезпечення безпеки фінансових операцій населення, включаючи захист банківських систем від кібератак та забезпечення безперебійного функціонування фінансових установ;
- підтримка роботи платіжних систем, щоб домогосподарства могли здійснювати платежі за товари та послуги, отримувати готівку та переказувати кошти. Це може включати розширення мережі банкоматів, використання мобільних платежів та альтернативних систем переказів;
- розвиток альтернативних систем фінансування, таких як мікрокредитування, краудфандинг та соціальні трансфери, що може допомогти економічним суб'єктам отримати доступ до капіталу, який їм потрібен для розвитку свого бізнесу або покриття непередбачених витрат;

–підтримка та розвиток місцевих економічних ініціатив у регіонах, де ведуться бойові дії, в тому числі для уразливих груп населення, таких як тимчасово переміщені особи, ветерани, сім'ї загиблих, що дозволить місцевому населенню забезпечувати свої фінансові потреби та збільшити самостійність;

–підвищення фінансової грамотності населення, щоб домогосподарства могли краще розуміти свої фінансові можливості та приймати обґрунтовані рішення. Це може включати проведення освітніх кампаній, розробку інформаційних матеріалів та надання консультаційної допомоги;

–заохочення використання цифрових фінансових послуг, таких як мобільні банкінг, електронні гаманці та онлайн-платежі, що дозволить населенню здійснювати безконтактні операції та отримувати фінансову підтримку;

Зокрема, для покращення ситуації у сфері доступності фінансових послуг необхідно забезпечити розвиток сучасних фінансових технологій та здійснити цифрову трансформацію фінансового сектора. На сьогодні в ЄС розроблено і прийнято низку стратегічних документів, зокрема Програма ЄС «Розвиток цифрової інфраструктури Європи» на 2021–2027 рр.; Європейська стратегія єдиного цифрового ринку; Цифрова Європа 2025 р.; Європейський кодекс електронних комунікацій; Цифровий компас до 2030 р. та низку інших. Зазначені документи спрямовані насамперед на розвиток цифрового ринку, п'ятого покоління мобільних мереж 5G та збільшення їх пропускнуої можливості; електронних комунікацій населення з фінансово-кредитними установами. Цифровізація й електронізація фінансового сектору забезпечить підвищення якості та диверсифікацію цифрових фінансових послуг, полегшить процес їх отримання на рівні населення та бізнес-структур. Водночас необхідно не забувати про можливі загрози кібератак і виділяти значну суму коштів на розвиток ринку кіберстрахування та посилення кіберзахисту фінансової системи та її сфер і ланок [3].

Ці рекомендації не лише допоможуть зберегти та підвищити рівень фінансової інклюзивності в Україні під час воєнного стану, але й відіграють ключову роль у зміцненні соціально-економічної стабільності країни в умовах євроінтеграції. Забезпечення доступу до фінансових послуг для всіх верств населення, особливо тих, хто перебуває у зоні ведення бойових дій, є важливим елементом забезпечення їхньої фінансової безпеки та відновлення економічного розвитку.

Крім того, це сприятиме зменшенню соціальних нерівностей та покращенню якості життя уразливих груп населення.

При цьому важливо активізувати цифрову трансформацію економіки, впроваджувати інноваційні проєкти стосовно підвищення рівня фінансової інклюзії та фінансової грамотності, які сприятимуть залученню значних ресурсів для забезпечення потреб відбудови української економіки, наповнення державного бюджету та розвитку вітчизняних цифрових екосистем.

Список використаних джерел

1. Вовченко О. С. Фінансова інклюзія як інструмент забезпечення фінансової стабільності банків. *Grail of Science*. 2022. № 12-13. С. 94-95. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.29.04.2022.011>.

2. Богдан І. Економічне падіння та відновлення України. *Дзеркало тижня*. Березень, 2024. URL: <https://zn.ua/ukr/macroeconomics/ekonomichne-padinnja-ta-vidnovlennja-ukrajini.html>.

3. Парубець О.М., Садчикова І.В., Кальченко О.М., Тарасенко О.О. Фінансова інклюзія як інструмент доступності населення до ринку фінансових послуг країн ЄС. *Економіка, фінанси, право*. 2022. № 1/1. С. 11-16. [https://doi.org/10.37634/efp.2022.1\(1\).3](https://doi.org/10.37634/efp.2022.1(1).3).